

Наталія Л. Панасенко*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ

У статті досліджено сучасний стан та тенденції розвитку агропродовольчої сфери України в умовах соціально-економічних трансформацій та воєнних викликів. Метою дослідження є оцінка основних показників розвитку рослинництва і тваринництва, аналіз виробництва та споживання основних видів продовольчої продукції, виявлення ключових проблем функціонування агропродовольчої сфери та обґрунтування механізмів державного управління її розвитком. У процесі дослідження використано методи статистичного аналізу, порівняння, узагальнення, економіко-математичного моделювання та трендового аналізу. За результатами дослідження встановлено, що у 2017–2021 рр. спостерігалось зростання споживання м'яса та м'ясних продуктів, а також виробництва овочів і продовольчих багаторічних культур. Водночас виявлено тенденції до скорочення виробництва та споживання молока і молочних продуктів, а також зменшення споживання цукру. Повномасштабне вторгнення російської федерації у 2022 році спричинило суттєве скорочення виробництва більшості видів продовольчої продукції та зниження співвідношення між обсягами виробництва і споживання продовольства на одну особу. У 2023–2024 рр. спостерігалось часткове відновлення окремих показників, проте для деяких видів продукції негативні тенденції залишаються актуальними. Встановлено, що упродовж 2014–2021 рр. аграрний сектор характеризувався позитивною динамікою розвитку, яка проявлялася у зростанні посівних площ під основними експортно орієнтованими культурами, підвищенні їх врожайності та збільшенні валового збору. Водночас воєнні дії призвели до скорочення посівних площ, зниження врожайності та зменшення обсягів виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції. Незважаючи на часткове відновлення показників у 2023–2024 рр., для низки культур негативні тенденції зберігаються. Результати трендового аналізу підтвердили наявність довгострокової тенденції до скорочення поголів'я сільськогосподарських тварин, що створює додаткові ризики для забезпечення продовольчої безпеки держави. Запропоновано комплекс механізмів державного управління розвитком агропродовольчої сфери, який передбачає впровадження цифрових технологій у рослинництві та тваринництві, підтримку інноваційного розвитку, удосконалення інвестиційного забезпечення, розвиток продовольчих ланцюгів та зміцнення системи продовольчої безпеки. Доведено, що реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності аграрного виробництва, розвитку харчової промисловості, зміцненню продовольчої безпеки та забезпеченню сталого розвитку агропродовольчої сфери України.

Ключові слова: агропродовольча сфера, державне управління, продовольча безпека, діджиталізація, тваринництво, рослинництво, інноваційний розвиток.

Табл. 7. Рис. 2. Літ. 16.

DOI: 10.32752/1993-6788-2026-1-299-481-497

ORCID <http://orcid.org/0000-0002-5189-9410>

Nataliia Panasenko

THE CURRENT STATE AND DEVELOPMENT TRENDS OF THE AGRI-FOOD SPHERE OF UKRAINE'S NATIONAL ECONOMY IN THE CONTEXT OF DIGITALISATION

The article examines the current state and development trends of Ukraine's agri-food sphere under conditions of socio-economic transformations and wartime challenges. The purpose of the

* Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine.

study is to assess the key indicators of crop and livestock production, analyse the production and consumption of major food products, identify the main challenges affecting the functioning of the agri-food sphere, and substantiate public administration mechanisms for its development. The research is based on statistical analysis, comparison, generalization, economic and mathematical modelling, and trend analysis. The findings indicate that during 2017–2021 there was an increase in meat and meat product consumption, as well as in the production of vegetables and melons. At the same time, downward trends were identified in the production and consumption of milk and dairy products, as well as in sugar consumption. The full-scale invasion by the Russian Federation in 2022 led to a significant decline in the production of most food products and a decrease in the ratio of per capita production to consumption. During 2023–2024, a partial recovery of certain indicators was observed; however, negative trends remain evident for several categories of food products. It was established that during 2014–2021 the agricultural sector demonstrated positive development dynamics, manifested in the expansion of cultivated areas under major export-oriented crops, increased crop yields, and growth in gross agricultural output. At the same time, military actions resulted in a reduction of cultivated areas, declining yields, and lower production volumes of certain agricultural products. Despite the partial recovery observed in 2023–2024, negative trends persist for a number of crops. The results of the trend analysis confirmed a long-term decline in the livestock population, creating additional risks to national food security. A comprehensive set of public administration mechanisms for the development of the agri-food sphere is proposed. These mechanisms include the implementation of digital technologies in crop and livestock production, support for innovation-driven development, improvement of investment provision, enhancement of food supply chains, and strengthening of the food security system. The study demonstrates that the implementation of the proposed measures will contribute to improving the efficiency of agricultural production, fostering the development of the food industry, strengthening food security, and ensuring the sustainable development of Ukraine's agri-food sphere.

Keywords: agri-food sphere, public administration, food security, digitalization, livestock production, crop production, innovative development.

Peer-reviewed, approved and placed: 21.05.2026

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку національної економіки України характеризується поглибленням трансформаційних процесів в агропродовольчій сфері, що викликано впливом воєнних дій, нестабільності світових продовольчих ринків, посиленням конкуренції та активізацією цифрової трансформації економічних процесів. Агропродовольча сфера є однією з ключових складових національної економіки, оскільки забезпечує продовольчу безпеку держави, формування експортного потенціалу, розвиток сільських територій та зайнятість населення. Водночас сучасні умови функціонування аграрного сектору супроводжуються значними викликами та ризиками. До основних із них належать руйнування виробничої та логістичної інфраструктури, зниження інвестиційної активності, нестабільність ресурсного забезпечення, міграція трудового населення, погіршення фінансового стану суб'єктів господарювання та ускладнення умов ведення аграрного виробництва.

Особливої актуальності в сучасних умовах набувають питання діджиталізації агропродовольчої сфери, оскільки впровадження інноваційних цифрових технологій, автоматизації виробничих процесів, цифрових платформ управління та аналітичних систем сприяє підвищенню ефективності функціонування аграрного сектору, оптимізації використання

ресурсів та конкурентоспроможності аграрної продукції. Важливого значення в сучасних умовах набуває оцінювання стану агропродовольчої сфери через призму забезпечення продовольчої безпеки держави. Особливої уваги потребує аналіз розвитку рослинництва та тваринництва як базових складових агропродовольчої сфери, зокрема динаміки посівних площ, врожайності, валових зборів сільськогосподарських культур, а також обсягів виробництва основних видів агропродовольчої продукції. Актуальність таких досліджень посилюється впровадженням оновленої Методики розрахунку індикаторів продовольчої безпеки, затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України № 1140 від 15.09.2025, відповідно до якої рівень продовольчої безпеки оцінюється на основі системи індикаторів виробництва, споживання та забезпеченості населення продовольством [1]. За таких умов дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку агропродовольчої сфери набуває особливого значення для визначення рівня стійкості аграрного сектору та його спроможності забезпечувати продовольчу безпеку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження сучасного стану, стратегічного розвитку та забезпечення ефективного функціонування агропродовольчої сфери національної економіки України є предметом значної кількості наукових праць, що відрізняються різноаспектністю підходів і методологічних акцентів.

Окремий напрям наукових досліджень охоплює проблематику функціонування аграрного сектору в умовах війни та кризових трансформацій. Зокрема, у дослідженні С. В. Дідур, І. М. Труніної та М. Ю. Білик розглянуто трансформаційні процеси агропромислових підприємств у воєнний та післявоєнний періоди, акцентовано вплив воєнних дій на продовольчу безпеку та визначено інноваційні й цифрові механізми відновлення галузі [2]. Подібний аналітичний вектор представлено у праці М. В. Негрей, А. А. Тараненко та І. С. Костенко, де здійснено оцінку динаміки розвитку аграрного сектору в довоєнний і воєнний періоди та обґрунтовано роль державної підтримки у забезпеченні його стабілізації [3]. У роботі О. П. Попович досліджено вплив пандемії COVID-19 та воєнних дій на агропродовольчу сферу України та ЄС, зокрема в контексті логістичних обмежень і продовольчої безпеки [4].

Стратегічні орієнтири розвитку аграрного сектору та управлінські підходи до його трансформації є важливим напрямом сучасних наукових досліджень. Так, у дослідженні Я. М. Гуменюк проаналізовано формування стратегії розвитку аграрного експорту України, визначено ключові детермінанти його динаміки та обґрунтовано напрями нарощування експортного потенціалу в умовах воєнного стану [5]. У праці Г. Ф. Мазура та інших систематизовано чинники розвитку аграрного сектору, акцентовано на роль інновацій, технологій точного землеробства й інвестиційної активності у підвищенні його ефективності [6]. Стратегічний вимір розвитку підприємств агропродовольчого комплексу розкрито у дослідженні О. М. Згурської та Т. В. Сьомкіної, де обґрунтовано значення синергетичного ефекту, інноваційних ресурсів та інформаційних технологій у формуванні довгострокової конкурентоспроможності [7].

Дослідження інституційних та ресурсних аспектів функціонування аграрного сектору є невід'ємною складовою сучасного наукового дискурсу. Зокрема, у праці М. В. Гладія та Ю. Я. Лузана проаналізовано результати ринкових трансформацій аграрної економіки України, обґрунтовано необхідність удосконалення державного регулювання аграрного ринку та визначено роль селянських господарств у забезпеченні продовольчої безпеки [8]. У дослідженні А. П. Солоп систематизовано макроекономічні індикатори розвитку аграрного сектору та сформульовано напрями удосконалення державної аграрної політики [9]. Окрему увагу ресурсному забезпеченню аграрного виробництва приділено у працях О. В. Захарчука, Я. Ф. Навроцького та О. В. Вишневецької, де розглянуто проблеми матеріально-технічного забезпечення та підвищення фондооснащеності підприємств [10]. У свою чергу, І. І. Чернега та Р. В. Панахно акцентують на системному характері управління матеріально-технічним забезпеченням та необхідності інвестиційно-інноваційного оновлення аграрного сектору [11]. У дослідженні Ю. Я. Лузана, Л. В. Молдавана та М. М. Кропивка обґрунтовано необхідність удосконалення державного регулювання аграрного сектору України, визначено етапи ринкових трансформацій, проаналізовано формування підприємницького середовища та систематизовано недоліки аграрної політики з урахуванням впливу на продовольчу безпеку, розвиток сільських територій і євроінтеграційні процеси [12].

Метою статті є аналіз сучасного стану та тенденцій розвитку агропродовольчої сфери національної економіки України, а також обґрунтування перспективних напрямів підвищення ефективності її функціонування в умовах діджиталізації.

Основні результати дослідження. За сучасних умов продовольча безпека залишається одним із ключових пріоритетів соціально-економічного розвитку держави та важливою складовою національної безпеки. Її забезпечення ускладнюється впливом воєнних дій, недосконалістю ринкової та логістичної інфраструктури, дисбалансом між виробництвом і споживанням продовольства, зростанням імпортозалежності, а також кліматичними змінами [13]. Агропродовольча сфера традиційно належить до стратегічно важливих секторів національної економіки України, забезпечуючи вагомий внесок у формування валового внутрішнього продукту, зайнятність населення, експортний потенціал та продовольчу незалежність держави. До початку повномасштабної війни аграрний сектор демонстрував стійкі темпи розвитку, формуючи близько 10 % ВВП країни, забезпечуючи понад 40 % експортних надходжень та посідаючи провідні позиції на світових ринках окремих видів сільськогосподарської продукції. Водночас під впливом воєнних, економічних і кон'юнктурних чинників відбулися суттєві зміни у структурі аграрного виробництва та зовнішньої торгівлі, що зумовило переорієнтацію виробників на більш адаптивні види продукції, трансформацію структури посівів, пошук нових експортних ринків збуту та формування нових напрямів розвитку аграрного сектора [14]. Сукупність зазначених викликів зумовлює необхідність оцінювання сучасних тенденцій розвитку агропродовольчої сфери, аналізу результативності функціонування її основних галузей та

визначення їх ролі у забезпеченні продовольчої безпеки й стійкості національної економіки [15].

Основною метою управління агропродовольчою сферою економіки є забезпечення продовольчої безпеки країни. Відповідно до Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України продовольча безпека розглядається як одна з ключових складових економічної безпеки держави та визначається через систему індикаторів, що характеризують фізичну та економічну доступність продовольства, рівень самозабезпечення основними видами харчових продуктів, стійкість продовольчих ланцюгів постачання та здатність держави протидіяти внутрішнім і зовнішнім загрозам. Агропродовольча сфера виступає стратегічним елементом національної безпеки. Ефективність державного управління в цій сфері безпосередньо впливає на стабільність внутрішнього продовольчого ринку, рівень життя населення та соціально-економічну стійкість держави в умовах воєнних загроз і глобальних трансформацій.

Рівень продовольчої безпеки країни оцінюється множиною показників, що включає співвідношення обсягів виробництва та споживання на одну особу основних харчових продуктів (м'яса, молока, яєць, олії, цукру, картоплі та овочів). Дані про виробництво та споживання основних харчових продуктів в 2017-2024 роки наведено в таблицях 1-3 [16].

Таблиця 1. Річний обсяг виробництва та споживання основних харчових продуктів в Україні, укладено авторами з використанням порталу офіційної статистики

Продукція	Роки							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Річний обсяг виробництва								
М'ясо та м'ясні продукти (тис. т)	2318,2	2354,9	2492,4	2477,5	2438,3	2206,7	2239,5	2353
Молоко та молочні продукти (тис. т)	10280,5	10064	9663,2	9263,6	8713,9	7767,7	7430,4	7246,4
Яйця (млн. шт.)	15505,8	16132	16677,5	16167,2	14071,3	11921,8	11379,4	11597,9
Олія (тис. т)	3977,9	5764,1	4550,9	4518	3575	3317,6	3546,5	3411,7
Цукор (тис. т)	2042,7	1753,6	1490	1022	1449,7	1449,7	1826	1800
Картопля (тис. т)	22208	22504	20269	20838	21356	20900	21359	17514,4
Овочі та продовольчі баштанні культури (тис. т)	9286,3	9440,2	9687,6	9652,8	9935	7512	8297	8170
Річний обсяг споживання								
М'ясо та м'ясні продукти (тис. т)	2158,92	2169,94	2170,55	2203,49	2220,04	2208,42	2165,86	2214,82
Молоко та молочні продукти (тис. т)	8902,89	8844,42	8396,72	8250,57	8304,45	8287,75	7554,11	7568,26
Яйця (млн. шт.)	11876,2	11271,9	11461,5	11476,5	11680,1	11411,6	10685,9	10805,3
Олія (тис. т)	521,703	493,937	491,208	496,62	497,024	504,9	558,45	583,05
Цукор (тис. т)	1514,21	1405,82	1276,3	1243,64	1192,86	1141,16	1101,80	1109,30
Картопля (тис. т)	5832,05	5901,91	6020,45	5817,55	5620,52	5500,53	5044,88	5042,98
Овочі та продовольчі баштанні культури (тис. т)	6820,32	6910,89	6704,78	6840,01	6821,66	6732	4984,51	4804,46

Таблиця 2. Обсяг виробництва та споживання на одну особу основних харчових продуктів в Україні, укладено авторами з використанням порталу офіційної статистики

Продукція	Роки							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Виробництво на одну особу								
М'ясо та м'ясні продукти (тис. т)	54,655	55,781	59,366	59,366	58,870	53,758	59,351	62,15
Молоко та молочні продукти (тис. т)	242,379	238,389	230,166	221,974	210,386	189,231	196,921	191,39
Яйця (млн. шт.)	365,574	382,123	397,238	387,398	339,733	290,430	301,578	306,34
Олія (тис. т)	93,785	136,536	108,397	108,260	86,314	80,821	86,398	90,114
Цукор (тис. т)	48,160	41,538	35,490	24,489	35,001	35,317	44,484	47,543
Картопля (тис. т)	523,590	533,058	482,784	499,319	515,613	509,151	566,059	462,61
Овочі та продовольчі баштанні культури (тис. т)	218,940	223,612	230,747	231,300	239,867	183,002	219,888	215,79
Споживання на одну особу								
М'ясо та м'ясні продукти (тис. т)	50,9	51,4	51,7	52,8	53,6	53,8	57,4	58,5
Молоко та молочні продукти (тис. т)	209,9	209,5	200	197,7	200,5	201,9	200,2	199,9
Яйця (млн. шт.)	280	267	273	275	282	278	283,2	285,4
Олія (тис. т)	12,3	11,7	11,7	11,9	12	12,3	14,8	15,4
Цукор (тис. т)	35,7	33,3	30,4	29,8	28,8	27,8	29,2	29,3
Картопля (тис. т)	137,5	139,8	143,4	139,4	135,7	134	133,7	133,2
Овочі та продовольчі баштанні культури (тис. т)	160,8	163,7	159,7	163,9	164,7	164	132,1	126,9

Таблиця 3. Співвідношення обсягів виробництва та споживання основних харчових продуктів в Україні, укладено авторами

Продукція	Роки							
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
М'ясо та м'ясні продукти (тис. т)	107,38	108,52	114,83	112,44	109,83	99,92	103,40	106,24
Молоко та молочні продукти (тис. т)	115,47	113,79	115,08	112,28	104,93	93,73	98,36	95,75
Яйця (млн. шт.)	130,56	143,12	145,51	140,87	120,47	104,47	106,49	107,34
Олія (тис. т)	762,48	1166,97	926,47	909,75	719,28	657,08	583,77	585,16
Цукор (тис. т)	134,90	124,74	116,74	82,18	121,53	127,04	152,34	162,26
Картопля (тис. т)	380,79	381,30	336,67	358,19	379,97	379,96	423,38	347,30
Овочі та продовольчі баштанні культури (тис. т)	136,16	136,60	144,49	141,12	145,64	111,59	166,46	170,05

Визначимо тенденції в динаміці розглянутих показників. Для цього введемо штучну змінну t , яка відповідає номеру року в ретроспективному

періоді. Ретроспективним вважаємо період від 2017 до 2021 року, тобто до початку повномасштабного вторгнення російської федерації. Таке дослідження дає можливість виявити тенденції, які мали місце до початку вторгнення. Позначимо множину показників, які аналізуються, через

$$X = \{\{x_{ij}\}_{i=1}^5\}_{j=1}^7, \quad (1)$$

де індекс i означає вид показника (1 – річний обсяг виробництва, 2 – річний обсяг споживання, 3 – виробництво на одну особу, 4 – споживання на одну особу, 5 – співвідношення обсягів виробництва та споживання), а індекс j означає вид продукції (1 – м'ясо та м'ясні продукти, 2 – молоко та молочні продукти, 3 – яйця, 4 – олія, 5 – цукор, 6 – картопля, 7 – овочі та продовольчі баштанні культури).

Через $x_{ij}(t)$ позначимо значення показника x_{ij} в t -тий рік ретроспективного періоду, а через T – кількість років в ретроспективному періоді.

Для оцінювання тенденцій в динаміці даних показників складаємо рівняння парної лінійної регресії $x_{ij}(t) = a_{ij}t + b_{ij}$, коефіцієнти a_{ij} та b_{ij} якого визначаються із системи рівнянь:

$$\begin{cases} a_{ij} \sum_{t=1}^T t^2 + b_{ij} \sum_{t=1}^T t = \sum_{t=1}^T tx_{ij}(t) \\ a_{ij} \sum_{t=1}^T t + b_{ij}T = \sum_{t=1}^T x_{ij}(t) \end{cases} \quad (2)$$

Для перевірки значимості одержаних рівнянь регресії визначаємо коефіцієнти детермінації за формулою:

$$R_{ij}^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^T (x_{ij}(t) - a_{ij}t - b_{ij})^2}{\sum_{t=1}^T (x_{ij}(t) - \bar{x}_{ij})^2}, \quad (3)$$

де $\bar{x}_{ij}$ – середнє значення показника x_{ij} за ретроспективний період.

Значимість рівняння регресії оцінюється за критерієм Фішера. Для цього визначаються фактичні значення F_{ij} цього критерію за формулою:

$$F_{ij} = \frac{R_{ij}^2}{1-R_{ij}^2} (T-2). \quad (4)$$

Одержане значення порівнюється із критичним значенням $F(\alpha; k_1; k_2)$ критерію Фішера, яке визначається довірчою імовірністю α , з якою ми приймаємо гіпотезу про наявність тенденції в динаміці відповідного показника, та ступенями свободи $k_1 = 1$, $k_2 = T-2$. Прийнявши імовірність рівною 0,95, одержимо критичне значення критерію $F(0,95; 1; 3) = 10,128$.

В результаті дослідження одержуємо, що протягом 2017-2021 рр. мали місце тенденції зростання показників споживання м'яса та м'ясних продуктів (підвищилось на 2,8%), споживання м'яса та м'ясних продуктів на одну особу (на 5,3%), виробництва овочів та продовольчих баштанних культур (на 7%) та виробництва овочів та продовольчих баштанних культур на одну особу (на 9,6%),. Мало місце також деяке зростання показників виробництва м'яса та м'ясних продуктів, споживання яєць на одну особу, співвідношення між обсягами виробництва та споживання м'яса і м'ясних продуктів на одну особу і співвідношення між обсягами виробництва та споживання овочів та продовольчих баштанних культур на одну особу, але це зростання не дає можливості зробити висновки про наявність тенденції в динаміці даних показників.

Виявлено, що протягом ретроспективного періоду 2017-2021 рр. мали місце тенденції зменшення показників виробництва та споживання молока та молочних продуктів (відповідно на 15,2% та 6,7%), виробництва цієї продукції на одну особу (на 13,2%), споживання цукру (на 21,2%) і споживання цукру на одну особу (на 19,3%). Мало місце також зменшення показників виробництва яєць, олії, цукру та картоплі (як в цілому, так і на одну особу) та співвідношень обсягів виробництва та споживання даних продуктів на одну особу. Але на основі наявних даних неможливо із високою вірогідністю зробити висновок про наявність тенденції в динаміці даних величин.

Повномасштабне вторгнення російської федерації в 2022 році істотно змінило розглянуті показники стану агропродовольчої сфери України. Їх значення в 2022 році істотно зменшились в порівнянні із 2021 роком. Так виробництво м'яса і м'ясних продуктів зменшилось на 9,5%, молока та молочних продуктів – на 10,9%, яєць – на 15,3%, овочів та продовольчих баштанних культур – на 24,4%. Оскільки споживання продуктів на одну особу в 2022 році істотно не змінилось в порівнянні із 2021 роком, то показник співвідношення обсягів виробництва та споживання на одну особу зменшився для м'яса і м'ясних продуктів на 9%, молока та молочних продуктів – на 10,7%, яєць – на 13,3%, овочів та продовольчих баштанних культур – на 23,4%.

В 2023 році виробництво на одну особу всіх видів продукції, які досліджувались, зросло порівняно із 2022 роком. Споживання м'яса на одну особу зросло на 6,7%, олії – на 20,3%, а овочів – зменшилось на 19,5%. Решта показників споживання на одну особу залишились майже незмінними. Значення показника співвідношення обсягів виробництва та споживання на одну особу, який відображає стан продовольчої безпеки країни, в 2023 році перевищило значення 2022 року для всіх видів продукції, що розглядались, за виключенням олії.

В 2024 році виробництво м'яса зросло порівняно із 2023 роком на 5%, виробництво яєць – на 1,9%, а виробництво інших продуктів – зменшилось. Споживання олії на одну особу зросло на 4,%, м'яса – на 1,9%, а овочів зменшилось на 45%. Споживання на одну особу інших продуктів в 2024 році залишилось фактично незмінним. Відношення обсягів виробництва до обсягів споживання на одну особу зменшилось для картоплі (на 18%) та для молока (на 2,7%). Для решти продукції це відношення зросло.

Одержані результати вказують на необхідність якісних змін в управлінні агропродовольчою сферою в Україні, серед яких важливе місце займає

діджиталізація процесу управління, яка передбачає накопичення та використання актуальної інформації щодо стану даної сфери на основі впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та економіко-математичного моделювання. Це дасть можливість прийняття науково обгрунтованих управлінських рішень.

Для дослідження стану рослинництва, що являє собою одну із основних складових агропродовольчої сфери економіки, проаналізуємо динаміку посівних площ, врожайності та валових зборів основних продовольчих сільськогосподарських культур протягом 2014-2024 рр. Площі під виробництво для цих культур за даний період відображені в таблиці 4.

Таблиця 4. Посівні площі під виробництво сільськогосподарських культур (в тис. га), укладено авторами з використанням порталу офіційної статистики

Культура	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
пшениця	5996,1	6828,5	6189,1	6361,2	6603,9	6812,4	6554,5	7090,2	5281,5	4658,4	4910,9
кукурудза	4626,9	4083,5	4252,2	4480,7	4564,2	4986,9	5392,1	5481,8	4124,5	3975,2	4082,0
ячмінь	3003,1	2805,2	2859,2	2501,5	2484,3	2609,2	2374,5	2472,1	1740,2	1494,3	1408,4
жито	185,1	150,8	143,6	171	148,4	115,4	137,8	171,6	101,5	78,4	72,2
тритикале	14,5	11	16,7	16,2	15,7	12,9	10	9,2	7,7	5,1	4,6
овес	243,6	210,5	208,6	197,8	195,8	181,9	199	178	153,5	164,8	174,1
Гречка	136,7	127,7	153,7	185,3	113,3	69,2	84,1	91,9	121	147,9	89,7
культури зернобобові	225,1	246,7	320,6	503,5	555,8	347,4	310,3	310,7	174,1	205,5	295,2
Соя	1792,9	2135,6	1859,4	1981,9	1728,7	1612,8	1364,3	1322,9	1527,2	1834	2677,7
ріпак озимий та кольза	865,3	671,1	449,3	785,7	1039,3	1279,2	1112,5	971,8	1156,2	1431,6	1263,6
соняшник	5212,2	5166,2	6086,7	6060,7	6166,5	5958,9	6480,9	6665,1	5238	5201,6	4988,1
Бурак цукровий фабричний	330,2	237	291,1	313,6	274,7	221,3	220	226,6	183,8	250,1	255,4

За період 2014-2021 рр. посівні площі під пшеницю зросли на 18,2%, кукурудзу на 18,5%, зернобобові культури на 38%, ріпак озимий та кользу (ріпак ярий) на 12,3%, соняшник на 27,9%. Посівні площі під інші розглянуті сільськогосподарські культури зменшились. Найбільш значним було зменшення посівних площ під тритикале (на 36,6%), гречку (на 32,8%) та бурак цукровий фабричний (на 31,4%). Для виявлення тенденцій в динаміці посівних площ за 2014-2021 рр. визначимо коефіцієнти кореляції між величинами посівних площ та змінною t , значення якої відповідають номерам років в ретроспективному періоді. Значимість цих коефіцієнтів перевіряємо за критерієм Стюдента. Для цього визначаємо для кожної розглянутої культури фактичне значення даного критерію за формулою:

$$t_i^{fact} = \frac{r_i}{\sqrt{1 - r_i^2}} \sqrt{T - 2} \quad (5)$$

де r_i – коефіцієнт кореляції між величиною посівних площ i -тої культури та змінною t , а T – тривалість ретроспективного періоду ($T = 8$). Якщо фактичне значення критерію Стюдента перевищує за модулем критичне значення t_{kr} (α, k) цього критерію, яке відповідає довірчій імовірності $\alpha = 0,95$ та кількості

ступенів свободи $k = T - 2 = 6$, то коефіцієнт кореляції r_i вважаємо значимим. Це означає, що в динаміці посівних площ i -тої культури виявлена тенденція. Якщо коефіцієнт кореляції додатний, то наявна тенденція зростання, а якщо від'ємний – то тенденція зменшення.

Розрахунки показали, що протягом 2014-2021 років виявлено тенденції зростання посівних площ під пшеницю ($r_i = 0,68$), кукурудзу ($r_i = 0,85$), ріпак озимий та кользу ($r_i = 0,63$), соняшник ($r_i = 0,89$). Виявлено тенденції зменшення посівних площ під ячмінь ($r_i = -0,87$), овес ($r_i = -0,86$), гречку ($r_i = -0,65$), сою ($r_i = -0,84$), буряк цукровий фабричний ($r_i = -0,70$). В динаміці посівних площ під жито, тритикале та зернобобові культури наявні дані не дають можливості виявити тенденцію.

В 2022 році після повномасштабного вторгнення російської федерації посівні площі майже всіх культур, за виключенням гречки, ріпаку та сої, зменшились порівняно із попереднім роком. Так посівні площі пшениці зменшились на 25,5%, кукурудзи на 24,8%, ячменю на 29,6%, жита на 40,9%, зернобобових на 44%. В той же час площа під посіви гречки зросла на 31,7%, сої – на 15,4%, ріпаку – на 19%.

В 2023 році посівні площі для ряду зернових культур продовжували зменшуватись. Посівні площі пшениці порівняно із 2022 роком зменшились на 11,8%, кукурудзи – на 3,6%, ячменю – на 14,1%, жита – на 22,8%, тритикале – на 33,8%. Із технічних культур зменшились на 0,7% площі під посіви соняшника. Разом із тим зросли порівняно із 2022 роком площі під посіви вівса, гречки, зернобобових культур, сої, ріпаку та цукрового фабричного буряку.

В 2024 році порівняно із 2023 роком зросли площі під посіви пшениці, кукурудзи, вівса, зернобобових культур, сої та цукрового фабричного буряку. Найвищий темп приросту відмічається для площі під посіви зернобобових культур (43,6%) та сої (46%).

Динаміка посівних площ відображена на рисунку 1.

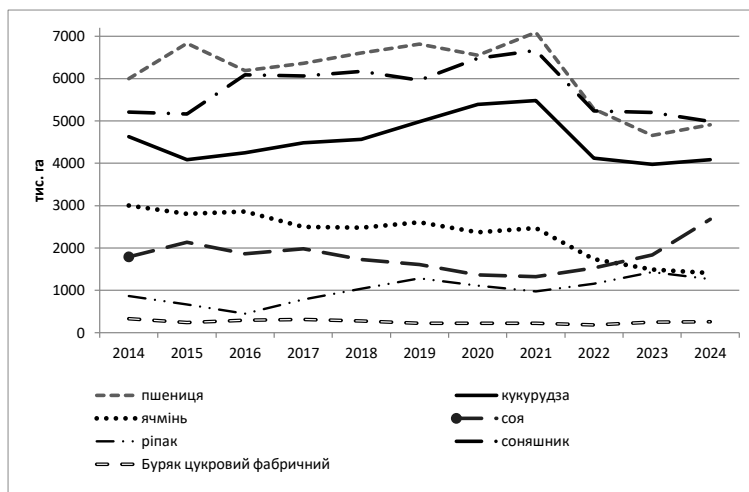

Рис. 1. Динаміка посівних площ під посіви сільськогосподарських культур в 2014-2024 рр., укладено автором

Таким чином, в 2024 році розмір посівних площ для всіх розглянутих культур, за виключенням сої, ріпаку та цукрового буряку, не перевищив рівень 2021 року.

Врожайність основних продовольчих сільськогосподарських культур протягом 2014–2024 рр. відображена в таблиці 5.

Таблиця 5. Врожайність сільськогосподарських культур (в ц/га), укладено автарами з використанням порталу офіційної статистики

Культура	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
пшениця	40,1	38,8	42,1	41,1	37,3	41,6	38	45,3	39,3	46,4	45,9
кукурудза	61,6	57,1	66	55,1	78,4	71,9	56,2	76,8	63,5	78,1	66
ячмінь	30,1	29,5	33	33,1	29,6	34,2	32,2	38,2	32,2	36,9	38
жито	25,8	25,9	27,3	29,6	26,6	28,9	33,2	34,5	30,9	29,4	31,1
тритикале	34,4	31,3	32,9	30,7	28,9	32,3	33,7	34,5	33,6	34,2	37,2
овес	25,1	23,2	24	23,9	21,4	23,2	25,6	26,2	24,6	25,9	26,3
гречка	12,2	10,0	11,5	9,7	12,1	12,3	11,6	11,5	12,2	14,2	12,5
культури зернобобові	21,4	20,4	27,3	24,6	17,2	20,4	19,3	21,9	19,1	22,4	20,2
соя	21,7	18,4	23	19,7	25,8	22,9	20,5	26,4	22,6	25,9	24,4
ріпак озимий та кольза	25,4	25,9	25,7	27,9	26,5	25,6	23	29,4	28,7	29,2	28,5
соняшник	19,4	21,6	22,4	20,2	23	25,6	20,2	24,6	21,6	24,5	21,8
Буряк цукровий фабричний	476,5	435,9	481,5	474,9	508,5	461,1	416,2	479,1	541,2	525,3	504,8

За період 2014–2021 рр. врожайність переважної більшості розглянутих культур зростала. Найбільшим є зростання врожайності жита (на 34%), ячменю (на 27%), кукурудзи (на 25%), пшениці (на 13%), сої (на 22%), ріпаку (на 16%), соняшнику (на 27%). Зменшилась за даний період врожайність гречки (на 6%).

Для виявлення тенденцій в динаміці врожайності за 2014–2021 рр. визначимо коефіцієнти кореляції між врожайністю та змінною t , значення якої відповідають номерам років в даному періоді та перевіримо значимість цих коефіцієнтів за критерієм Стьюдента. В результаті проведених розрахунків виявлено тенденції до зростання врожайності ячменю (коефіцієнт кореляції 0,70) та жита (коефіцієнт кореляції 0,87). Для інших розглянутих культур коефіцієнти кореляції є незначимими, отже наявні дані не дають можливості зробити висновок про наявність тенденції в динаміці врожайності цих культур. Тенденції до зменшення врожайності за період 2014–2021 рр. не виявлено для жодної із розглянутих культур.

В 2022 році врожайність більшості культур зменшилась в порівнянні із попереднім роком. В першу чергу це стосується зернових культур. Врожайність пшениці зменшилась на 13,2%, кукурудзи на 17,3%, ячменю на 15,7%, жита на 10,4%, тритикале на 2,6%, вівсу на 6,2%, зернобобових на 12,8%. Зменшилась також врожайність технічних культур – сої на 14,4%, ріпаку на 2,4% та соняшнику на 12,2%. Серед розглянутих зернових культур зросла в 2022 році лише врожайність гречки (на 6%).

В 2023 році врожайність всіх розглянутих культур, за виключенням жита та цукрового буряка, зросла порівняно із 2022 роком. В результаті майже для всіх розглянутих культур в 2023 врожайність досягла рівня 2021 року.

Виключення становлять ячмінь та жито, врожайності яких в 2023 зменшилась в порівнянні із 2021 роком відповідно на 3,4% та на 14,8%.

В 2024 році підвищилась врожайність ячменю, жита, тритикале та вівсу, а врожайність інших розглянутих культур зменшилась. В результаті врожайність пшениці, жита, тритикале, вівсу та цукрових буряків перевищила рівень 2021 року.

Дослідження динаміки валового збору сільськогосподарських культур показало, що за період 2014-2021 рр. найістотніше зріс валовий збір соняшнику (на 62%), кукурудзи (на 47,8%), зернобобових культур (на 41,5%), пшениці (на 33,6%), ріпаку (на 30%), жита (на 24%). Найістотніше зменшився валовий гречки (на 36,8%), тритикале (на 35,4%) та цукрового буряка (на 32%).

Для виявлення тенденцій в динаміці валових зборів сільськогосподарських культур за 2014-2021 рр. визначимо для кожної культури коефіцієнт кореляції між валовим збором та змінною t , значення якої відповідають номерам років в даному періоді, та перевіримо їх значимість. В результаті проведених розрахунків виявлено тенденції до зростання валових зборів кукурудзи (коефіцієнт кореляції 0,75), ріпаку (коефіцієнт кореляції 0,68) та соняшнику (коефіцієнт кореляції 0,85). Виявлено тенденцію до зменшення валових зборів за даний період для гречки (коефіцієнт кореляції -0,71). Для інших розглянутих культур коефіцієнти кореляції є незначимими, отже наявні дані не дають можливості зробити висновок про наявність тенденції в динаміці валових зборів цих культур.

В 2022 році валовий збір більшості культур зменшився в порівнянні із попереднім роком. Валовий збір пшениці зменшився на 35,5%, кукурудзи на 37,8%, ячменю на 40,6%, жита на 47%, тритикале на 16%, вівсу на 19%, зернобобових на 50,9%, соняшнику (на 30,9%). В 2022 році збільшився порівняно із попереднім роком лише валовий збір гречки (на 39,6%) та ріпаку (на 16%). Основною причиною такого зростання стало значне збільшення посівних площ для цих культур.

В 2023 році валовий збір всіх розглянутих культур, за виключенням ячменю, жита та тритикале, зріс порівняно із 2022 роком. Але це зростання для переважної більшості культур виявилось недостатнім для перевищення рівня 2021 року. Виключення становлять гречка, соя, ріпак та цукровий буряк, валовий збір яких в 2023 зріс в порівнянні із 2021 роком на 99,2%, 36%, 46,3% та 21% відповідно.

В 2024 році в порівнянні із попереднім роком підвищився валовий збір пшениці, вівсу, зернобобових культур та сої. Для решти розглянутих культур валовий збір зменшився. Особливо значним є зменшення валового збору гречки (на 46%), тритикале (на 15%), ріпаку (на 14%), соняшнику (на 14%) та кукурудзи (на 13,4%).

Складна ситуація має місце в галузі тваринництва. Вона пов'язана насамперед із істотним зменшенням кількості сільськогосподарських тварин. На рисунку 2 показана динаміка кількості сільськогосподарських тварин в період 2014-2024 рр.

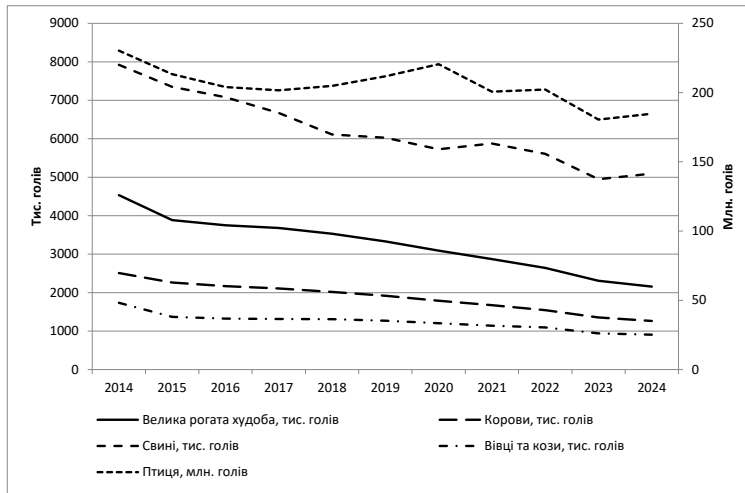

Рис. 2. Динаміка кількості сільськогосподарських тварин в Україні, укладено автором

Для дослідження тенденцій в динаміці кількості сільськогосподарських тварин розглянемо змінні величини: Y_1 – кількість великої рогатої худоби (в тис. голів), Y_2 – кількість корів (в тис. голів), Y_3 – кількість свиней (в тис. голів), Y_4 – кількість вівець та кіз (в тис. голів), Y_5 – кількість птиці (в млн. голів) в господарствах країни. Через $Y_i(t)$ позначимо значення величини Y_i в t -тий рік ретроспективного періоду. Початкові дані для дослідження наведено в таблиці 6.

Таблиця 6. Кількість сільськогосподарських тварин, укладено автором з використанням порталу офіційної статистики

Y_i	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Y_1	4534	3884	3750,3	3682,3	3530,8	3332,9	3092	2874	2644	2307,1	2156,2
Y_2	2508,8	2262,7	2166,6	2108,9	2017,8	1919,4	1788,5	1673	1544	1352,8	1262,9
Y_3	7922,2	7350,7	7079	6669,1	6109,9	6025,3	5727,4	5876,2	5608,8	4948,3	5094
Y_4	1735,2	1371,1	1325,3	1314,8	1309,3	1268,6	1204,5	1140,4	1094,3	941,4	906,3
Y_5	230,3	213,3	204	201,7	204,8	211,7	220,5	200,7	202,2	180,5	184,7

Визначимо рівняння парної лінійної регресії:

$$Y_i(t) = \alpha_i t + \beta_i \quad (6)$$

та перевіримо їх адекватність за критерієм Фішера. Результати дослідження наведено в таблиці 7.

Отримані результати засвідчують існування системних проблем у галузі тваринництва та підтверджують необхідність посилення державного управління розвитком агропродовольчої сфери. У зв'язку з цим одним із

пріоритетних напрямів державної аграрної політики має стати підтримка суб'єктів господарювання, що спеціалізуються на вирощуванні сільськогосподарських тварин.

Таблиця 7. Дослідження динаміки показників кількості сільськогосподарських тварин, укладено автором

Змінна	Коефіцієнт α_i	Коефіцієнт β_i	Коефіцієнт детермінації	Фактичне значення критерію Фішера	Критичне значення критерію Фішера
Y_1	-214,281	4539,104	0,973	320,960	5,117
Y_2	-116,709	2573,473	0,986	642,838	5,117
Y_3	-273,905	7862,600	0,939	139,488	5,117
Y_4	-63,726	1619,740	0,870	59,973	5,117
Y_5	-3,190	224,085	0,547	10,887	5,117

Особливо актуальним є запровадження заходів щодо зупинення скорочення поголів'я великої рогатої худоби та свиней, які відіграють важливу роль у забезпеченні продовольчої безпеки держави.

Для досягнення зазначеної мети доцільним є стимулювання розвитку тваринництва шляхом збільшення кількості аграрних господарств, основним видом діяльності яких є тваринництво. Важливим інструментом державної підтримки може стати часткова компенсація витрат на придбання племінних (генетичних) ресурсів, що сприятиме покращенню якісного складу поголів'я та підвищенню продуктивності тварин.

Крім того, доцільним є створення сприятливих умов для залучення інвестицій у галузь шляхом розширення програм державної підтримки, зокрема механізмів часткового відшкодування витрат на будівництво та реконструкцію тваринницьких ферм і комплексів. Важливим напрямом також залишається впровадження комплексної системи ідентифікації та реєстрації тварин за рахунок державних коштів як у промисловому секторі, так і в господарствах населення. Реалізація зазначених заходів сприятиме стабілізації чисельності поголів'я, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного тваринництва та зміцненню продовольчої безпеки України.

Для забезпечення сталого розвитку агропродовольчої сфери доцільним є впровадження комплексу взаємопов'язаних механізмів державного управління, спрямованих на підвищення ефективності виробництва, зміцнення продовольчої безпеки, розвиток сільських територій та підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках. Пріоритетним напрямом має стати інноваційно-технологічний розвиток аграрного сектору через впровадження технологій точного землеробства, безпілотних літальних апаратів, штучного інтелекту, Big Data та Інтернету речей. У тваринництві доцільно розвивати автоматизовані системи управління фермами, електронну ідентифікацію тварин та цифровий моніторинг їх продуктивності й здоров'я.

Важливими механізмами державного регулювання є формування сприятливого інвестиційного клімату, підтримка модернізації виробництва, розвиток логістичної та переробної інфраструктури. Також необхідним є

вдосконалення нормативно-правової бази відповідно до європейських стандартів.

Для підвищення ефективності функціонування харчової промисловості необхідно забезпечити гармонізацію продовольчих ланцюгів на всіх етапах від виробництва сировини до реалізації готової продукції. Вагомого значення набуває впровадження сучасних систем контролю якості та електронної сертифікації продукції.

Зміцненню продовольчої безпеки сприятиме систематичний моніторинг її індикаторів, а також реалізація програм підтримки внутрішнього попиту, розвитку експорту та наукового забезпечення агропродовольчої сфери.

Реалізація запропонованих механізмів державного управління сприятиме формуванню інноваційної, конкурентоспроможної та стійкої агропродовольчої сфери, здатної забезпечувати продовольчу безпеку держави, ефективно реагувати на сучасні виклики та створювати передумови для довгострокового соціально-економічного розвитку України.

Висновки. Проведене дослідження дозволило виявити основні тенденції розвитку агропродовольчої сфери України в умовах сучасних соціально-економічних та воєнних викликів. Аналіз показників виробництва та споживання основних видів продовольства засвідчив, що у 2017–2021 рр. спостерігалось зростання споживання м'яса та м'ясних продуктів, а також виробництва овочів і продовольчих баштанних культур. Водночас виявлено стійкі тенденції до скорочення виробництва і споживання молока та молочних продуктів, а також споживання цукру. Унаслідок повномасштабного вторгнення російської федерації у 2022 році відбулося суттєве зниження обсягів виробництва більшості видів продовольчої продукції та зменшення співвідношення між обсягами виробництва і споживання на одну особу. У 2023–2024 рр. спостерігалось часткове відновлення окремих показників, проте для деяких видів продукції негативні тенденції залишаються актуальними.

Встановлено, що у 2014–2021 рр. аграрний сектор характеризувався позитивною динамікою, яка проявлялася у зростанні посівних площ під основними експортно орієнтованими культурами, підвищенні їх врожайності та збільшенні обсягів валового збору. Водночас воєнні дії спричинили скорочення посівних площ, зниження врожайності та зменшення обсягів виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції. Незважаючи на часткове відновлення показників у 2023–2024 рр., для окремих культур негативні тенденції зберігаються. Особливе занепокоєння викликає галузь тваринництва, для якої характерною є стійка тенденція до скорочення поголів'я сільськогосподарських тварин.

Обґрунтовано, що забезпечення ефективного розвитку агропродовольчої сфери потребує впровадження комплексних механізмів державного управління, заснованих на інноваційному розвитку, цифровій трансформації, підтримці тваринництва, модернізації виробництва та вдосконаленні продовольчих ланцюгів. Важливими напрямками є впровадження технологій штучного інтелекту, Big Data, точного землеробства, розвиток інвестиційного середовища, гармонізація нормативно-правової бази з європейськими стандартами та посилення механізмів забезпечення продовольчої безпеки.

Отже, реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності агропродовольчої сфери, зміцненню продовольчої та економічної безпеки держави, а також забезпеченню її сталого розвитку в довгостроковій перспективі.

1. Про затвердження Методики розрахунку індикаторів продовольчої безпеки: Постанова Кабінету Міністрів від 15 вересня 2025 р. № 1140. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>

2. Дідур С.В., Труніна І.М., Білик М.Ю. Трансформаційні процеси агропромислових підприємств в умовах війни та у післявоєнний період. Економіка та суспільство. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-5>

3. Негрей М.В., Тараненко А.А., Костенко І.С. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи. Економіка та суспільство. 2022. № 40. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-38>

4. Попович О.П. Тенденції та особливості розвитку підприємств агропродовольчої сфери в Україні та Європі. Науковий вісник Ужгородського Університету. 2023. №1(61). С. 117–120. DOI: [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1\(61\).117-120](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2023.1(61).117-120)

5. Гуменюк Я.М. Аграрний експорт України: аналіз та стратегічне планування. Економіка та суспільство. 2023. № 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-93>

6. Мазур Г. Ф., Лавров Р. В., Криворучко І. О., Олійник Л. В., Безп'ятко О. А. Перспективи та шляхи розвитку аграрного сектору України в умовах війни. Агросвіт. 2024. № 23. С. 40–45. DOI: [10.32702/2306-6792.2024.23.40](https://doi.org/10.32702/2306-6792.2024.23.40)

7. Згурська О. М., Сьомкіна Т. В. Сучасний стан та стратегічні можливості підприємств агропродовольчого комплексу України. Ефективна економіка. 2020. № 12. DOI: [10.32702/2307-2105-2020.12.3](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.3)

8. Гладій М.В., Лузан Ю.Я. Аграрні трансформації та селянські господарства в системі продовольчої безпеки України. Економіка АПК. 2020. № 5. С. 6–21. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202005006>

9. Солоп А.П. Аграрний сектор України: сучасні виклики та можливості. Таврійський науковий вісник. 2024. № 20. С. 147–158. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.20.17>

10. Захарчук О.В., Навроцький Я.Ф., Вишневецька О.В. Сучасний стан та перспективи матеріально-технічного забезпечення сільського господарства. Економіка АПК. 2021. № 6. С. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202106079>

11. Чернега І.І., Панахно Р.В. Управління матеріально-технічним забезпеченням в аграрному секторі. Наукові інновації та передові технології. 2023. № 11 (25). С. 447–458. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11\(25\)-447-458](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2023-11(25)-447-458)

12. Лузан Ю. Я., Молдаван Л. В., Кропивко М. М. Інституціоналізація розвитку системи державного регулювання підприємницької діяльності в аграрному секторі України: суперечності та способи їх нейтралізації. Економіка України. 2025. № 4. С. 50–70. DOI: <https://doi.org/10.15407/econo.myu.2025.04.050>

13. Білоусько Т. Ю., Головка О. І. Продовольча безпека країни як соціально-економічна категорія. Економіка та суспільство. 2025. № 72. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-41>

14. Белкін І. В. Аграрний сектор України в умовах війни: проблеми та перспективи розвитку. Наукові перспективи. 2024. № 4(46). С. 484–498. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4\(46\)-484-498](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-4(46)-484-498)

15. Григорук П., Співак В. Аналіз сучасного стану аграрного сектора економіки України в контексті забезпечення економічної безпеки. Modeling the development of the economic systems. 2026. № 1. С. 40–54. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2026-19-4>

16. Держстат. URL: <https://stat.gov.ua/uk>

---

1. Pro zatverdzhennia Metodyky rozrakhunku indyikatoriv prodovolchoi bezpeky: Postanova Kabinetu Ministriv vid 15.09.2025 r. № 1140. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua> (accessed on 07.05.2026).

2. Didur, S.V., Trunina, I.M., Bilyk, M.Iu. (2023). Transformatsiini protsesy ahropromyslovykh pidpriemstv v umovakh viiny ta u pislivoeniynni period. Ekonomika ta suspilstvo, no. 53.

3. Nehrei, M.V., Taranenko, A.A., Kostenko, I.S. (2022). Ahrarnyi sektor Ukrainy v umovakh viiny: problemy ta perspektyvy. *Ekonomika ta suspilstvo*, 40.
4. Popovych, O.P. (2023). Tendentsii ta osoblyvosti rozvytku pidpriemstv ahroprodovolchoi sfery v Ukraini ta Yevropi. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Universytetu*, no. 1(61). pp. 117–120.
5. Humeniuk, Ya.M. (2023). Ahrarnyi eksport Ukrainy: analiz ta stratehichne planuvannia. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 53.
6. Mazur, H. F., Lavrov, R. V., Kryvoruchko, I. O., Oliinyk, L. V., Bezpiatko, O. A. (2024). Perspektyvy ta shliakhy rozvytku ahrarnoho sektoru Ukrainy v umovakh viiny. *Ahrosvit*, no. 23. pp. 40-45.
7. Zghurska, O. M., Somkina, T. V. (2020). Suchasnyi stan ta stratehichni mozhlivosti pidpriemstv ahroprodovolchoho kompleksu Ukrainy. *Efektivna ekonomika*, no. 12.
8. Hladii, M.V., Luzan, Yu.Ia. (2020). Ahrarni transformatsii ta selianski hospodarstva v systemi prodovolchoi bezpeky Ukrainy. *Ekonomika APK*, no. 5. pp. 6-21.
9. Solop, A.P. (2024). Ahrarnyi sektor Ukrainy: suchasni vyklyky ta mozhlivosti. *Tavriiskyi naukovyi visnyk*, no. 20. pp. 147-158.
10. Zakharchuk, O.V., Navrotskiy, Ya.F., Vyshnevetska, O.V. (2021). Suchasnyi stan ta perspektyvy materialno-tekhnichnoho zabezpechennia silskoho hospodarstva. *Ekonomika APK*, no. 6. pp. 79-88.
11. Cherneha, I.I., Panakhno, R.V. (2023). Upravlinnia materialno-tekhnichnym zabezpechenniam v ahrarnomu sektori. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnologii*, no. 11 (25). pp. 447-458.
12. Luzan, Yu. Ya., Moldavan, L. V., Kropyvko, M. M. (2025). Instytutsionalizatsiia rozvytku systemy derzhavnoho rehuliuвання pidpriemnytskoi diialnosti v ahrarnomu sektori Ukrainy: superechnosti ta sposoby yikh neutralizatsii. *Ekonomika Ukrainy*, no. 4. pp. 50-70.
13. Bilousko, T. Yu., Holovko, O. I. (2025). Prodovolcha bezpeka krainy yak sotsialno-ekonomichna katehoriia. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 72.
14. Bielkin, I. V. (2024). Ahrarnyi sektor Ukrainy v umovakh viiny: problemy ta perspektyvy rozvytku. *Naukovi perspektyvy*, 4(46), pp. 484–498.
15. Hryhoruk, P., Spivak, V. (2026). Analiz suchasnoho stanu ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrainy v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky. *Modeling the development of the economic systems*, 1, pp. 40–54. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2026-19-4>
16. Derzhstat. Available at: <https://stat.gov.ua/uk>